

بررسی چگونگی تأثیر فضای موسیقی بر خلق اثر معماری با توجه به فرآیند ذهنی هنرمند و همبستگی حواس و ادراک انسانی

پگاه رضوانی نژاد^۱، آزاده شاهچراغی^{۲*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. (rezvani.pegah4@gmail.com)
۲- دانشیار گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. (shahcheraghi@srbiau.ac.ir)

چکیده

امروزه با توجه به چگونگی تأثیر فضای موسیقی بر خلق اثر معماری، باید روند آفرینش اثر هنری در ذهن هنرمند جهت ایجاد فضا مورد بررسی قرار گیرد. در راستای تحلیل و بررسی روند خلق اثر هنری لازم است نخست فرهنگ، به عنوان شالوده‌ی اندیشه‌ی انسان و همچنین سایر عناصر طبیعی به عنوان نماد شکل‌بخشی به ساخت و بافت کلی فرهنگ فردی هنرمند، کندوکاو شود. سپس، به ارزیابی فضا به عنوان عامل اصلی پیوند میان معماری و موسیقی و به تشکیل فرآیند ذهنی در مرحله خلق اثر هنری در ذهن هنرمند به عنوان عامل ثانویه پرداخته شود. در ادامه، فصل مشترکی که اصول و مفاهیم معماری و موسیقی از آن نشأت می‌گیرد، بررسی شده و می‌توان با استفاده از این عنصرهای مشترک، بنایی خلق کرد که حسی مشابه با موسیقی متناظرش برانگیزاند. هدف از این تحقیق، پیوند میان معماری و موسیقی است تا با به کارگیری ادراک و حواس انسان در یک اثر معماری، به عنوان عاملی مهم در جهت دستیابی به اثری مطلوب، بتوان از راز و رمز تصویر سازی موسیقی برای درک و بیان معماری و ارتباط آن با مخاطب سود جست. نتایج حاصله نشان می‌دهد که طراح باید در جهت تداوم نظری، انسان و کالبد وی را به عنوان مرکز اصلی ادراک و تفکر و آگاهی در خلق فضای معماری به کار بسته و طراحی مبتنی بر معماری چند حسی داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: موسیقی، معماری، فضا، ادراک، بدن، حواس انسان.

۱- مقدمه

معماری و موسیقی دو عرصه‌ی هنری بوده که توسط انسان خلق و درک می‌شوند. در واقع موسیقی یا خُنیا هنری است که از ترکیب صداها به گونه‌ای خوش‌آیند تشکیل شده است. موسیقی را هنر بیان احساسات به وسیله آواها نیز گفته‌اند که مهم‌ترین عوامل آن صدا و ریتم هستند. [۱]. در عین حال معماری بیشتر در بعد مکان و عنصر موسیقی بیشتر در بعد زمان معنادار می‌شود. به طور کلی مواد و مصالح خام این دو هنر از یکدیگر متفاوتند، اما در فضای ذهنی مشابه و توسط ابزار فکری خاص سازماندهی می‌شوند. این ابزار در حقیقت همان اصول و قواعدی هستند که هنرمند هنگام خلق اثر خود از آن‌ها بهره می‌برد. معماری و موسیقی، دارای وجوه اشتراک بسیاری از جهات مفهومی، فضای ایجاد، شکلی و مورفولوژی هستند. در روزگاری که معماری روز به روز به سمت بی‌محتوایی و بهره‌گیری فرمال از عناصر پیش‌رفته، آواهای موسیقی توانسته‌اند بسیار تأثیرگذار باشند. با توجه به اینکه انسان امروزی، هویت و ارتباطات اجتماعی و فرهنگی خود را به نوعی از دست داده و از سوی

۱. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خانم پگاه رضوانی نژاد با عنوان مرکز مطالعات و پژوهش‌های موسیقی با هدف معماری حواس در رشت با راهنمایی خانم دکتر آزاده شاهچراغی می‌باشد.